

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-05-146S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

ФІЗІОЛОГІЯ І ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ		PHYSIOLOGY AND PSYCHOLOGY OF LABOUR	
Шифр за ОП	ФП19	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)		Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань Соціальні і поведінкові науки	05	Field of knowledge Social and behavioural sciences	
Спеціальність Економіка	051	Field of study Economics	
Освітня програма: Бізнес-аналітика		Educational Program: Business Analytics	

РІВНЕ - 2023

Силабус освітньої компоненти «Фізіологія і психологія праці» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика» спеціальності 051 Економіка. Рівне. НУВГП. 2023. 10 стор.

ОПП на сайті університету:

https://ep3.nuwm.edu.ua/20950/1/%D0%9E%D0%9F%D0%9F_%D0%91%D0%90_2021.pdf

Розробник силабусу: *Самолюк Н.М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва*

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол №1 від "31" серпня 2023 року

Завідувач кафедри: *Міщук Галина Юріївна, доктор економічних наук, професор.*

Керівник (гарант) ОП: *Рощик І.А., кандидат економічних наук, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол №1 від "31" серпня 2023 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІЕМ: *Ковшун Наталія Едуардівна, доктор економічних наук, професор.*

Попередня версія силабусу (06-05-59S)

© Самолюк Н.М., 2023
© НУВГП, 2023

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Бізнес-аналітика</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Рік навчання, семестр	<i>2, 3</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>24 год. / 6 год.</i>
Практичні заняття:	<i>18 год. / 6 год.</i>
Самостійна робота:	<i>78 год. / 108 год.</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор	<i>Самолюк Наталія Миколаївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва</i>

Вікіситет

<http://surl.li/jxtbs>

ORCID

<http://orcid.org/0000-0001-8693-8558>

Канали комунікації

n.m.samoliuk@nuwm.edu.ua
+380978889440

Асистент лектора

Олійник Олена Олександрівна, к.е.н, доцент, доцент кафедри трудових ресурсів та підприємництва.

Вікіситет

<http://surl.li/kbpvy>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0002-3941-2286>

Канали комунікації

o.o.oliyuk@nuwm.edu.ua
+380973322451

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та завдання

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізіологія і психологія праці» є отримання студентами теоретичних знань щодо закономірностей функціонування людського організму і активізації психічних функцій в процесі праці, соціально-психологічних і мотиваційних механізмів ефективної праці, психофізіологічних особливостей різних видів праці та ін.

Основними завдання вивчення дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів фізіології і психології праці; формування навичок і вмінь самостійно розробляти і обґрунтовувати заходи щодо режимів праці та відпочинку, раціоналізації трудових процесів, зниження монотонності праці.

Посилання на розміщення освітнього компоненту на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=4598>

Компетентності

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
 ЗК14. Навички здійснення безпечної діяльності.
 СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.
 СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.
 СК19. Володіти навиками застосування інструментів соціального захисту, організації праці та робочого місця, управління персоналом, поведінкою та конфліктами.

Програмні результати навчання

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
 ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
 ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
 ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
 ПРН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
 ПРН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.
 ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
 ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
 ПРН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
 ПРН21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
 ПРН26. Здатність вести діяльність з дотриманням принципів безпеки.
 ПРН30. Володіти навиками застосування інструментів соціального захисту, організації праці та робочого місця, управління персоналом, поведінкою та конфліктами.

Структура та зміст освітнього компонента

Лекції – 24 год., практичні – 18 год., самостійна робота – 78 год.

Розподіл кількості годин, ПРН	Опис освітнього компонента
Тема 1. Предмет, методи і завдання дисципліни «Фізіологія і психологія праці»	
лекції – 2 год. ПРН – 6, 12, 17	Праця як основний вид діяльності людини та її фізіолого-психологічні особливості. Предмет, методологічні принципи й методи дослідження у фізіології та психології праці.

Тема 2. Нервова регуляція трудової діяльності

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 6, 12, 30	Загальні відомості про будову нервової системи людини. Нервові процеси та їх динаміка. Функції центральної нервової системи в процесі праці.
--	--

Тема 3. Фізіологія рухового апарату людини і раціоналізація трудових процесів

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 12, 13, 17, 21, 26, 30	Загальні відомості про будову рухового апарату людини та його функції. М'язова сила і витривалість. М'язова діяльність і робоча поза працівника. Фізіологічні принципи раціоналізації трудових процесів.
--	--

Тема 4. Фізіологічні реакції організму людини в процесі праці

лекції – 4 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 12, 13, 15, 17, 21, 26, 30	Поняття про адаптацію та фізіологічні резерви організму людини. Біохімічні процеси та енергетика трудової діяльності. Закономірності функціонування дихальної системи людини у процесі праці. Реакції серцево-судинної системи працівника на трудові навантаження. Терморегуляція організму людини в процесі праці.
--	---

Тема 5. Психічні процеси в трудовій діяльності

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 12, 13, 15, 17, 21, 26, 30	Психіка людини та її функції в процесі праці. Форми психічної діяльності людини. Відчуття і сприймання в процесі праці. Мислення в процесі праці. Пам'ять у процесі праці. Увага і воля в процесі праці.
--	--

Тема 6. Психічні стани в процесі праці

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 10, 12, 13, 17, 21, 26, 30	Форми переживання почуттів. Функції емоції у процесі праці. Суть стресу та його вплив на поведінку працівника та ефективність діяльності.
--	---

Тема 7. Психічні властивості особистості в трудовій діяльності

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 12, 13, 17, 21, 26, 30	Особистість та її структура. Темперамент і характер. Здібності. Мотиви.
--	---

Тема 8. Працездатність та виробнича втома, закономірності їх динаміки

лекції – 4 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 26, 30	Суть і фактори працездатності людини. Суть, причини і механізм розвитку втоми. Динаміка працездатності і характеристика її фаз. Стадії втоми. Показники і методика оцінки працездатності та виробничої втоми. Заходи щодо підвищення працездатності та запобігання перевтомі працівників на виробництві.
--	--

Тема 9. Важкість праці і методика її оцінювання

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 11, 12, 17, 18, 21, 26, 30	Суть і фактори важкості праці. Інтегральний критерій важкості праці. Методика інтегральної бальної оцінки важкості праці.
--	---

Тема 10. Фізіологічні основи проектування раціональних режимів праці і відпочинку

лекції – 2 год. прак. – 2 год. ПРН – 5, 6, 10, 11, 12, 17, 18, 21, 26, 30	Суть, критерії та фізіологічні закономірності проектування режимів праці і відпочинку. Методи встановлення регламентованих перерв на відпочинок. Шляхи раціоналізації та оцінка ефективності режимів праці і відпочинку. Нестандартні режими праці і відпочинку.
--	--

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Здатність логічно обґрунтовувати свою позицію, здатність до навчання, комунікаційні якості, навички письмового спілкування, налагоджувати контакти, уміння слухати і запитувати, формування власної думки та прийняття рішення, здатність до абстрактного та логічного мислення, аналізу та синтезу

Форми та методи навчання

Методи навчання: лекція у формі діалогу, проблемна лекція, міні-лекція, навчальна дискусія, аналіз конкретних ситуацій (case study), робота у мікрогрупах, індивідуальні завдання для вирішення практичних вправ та задач, тестові завдання.

Технології навчання: навчальні посібники, наукові статті, мультимедійна презентація, відеовізуалізація, друкований роздатковий матеріал, проєктна технологія.

Порядок та критерії оцінювання

Система оцінювання знань студентів проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НУВГП - <https://ep3.nuwm.edu.ua/4088/>

Для оцінювання знань студентів передбачається проведення поточного контролю знань за ЄКТС.

Розподіл обов'язкових балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (залік)		Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						МК1	МК2	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	МК1	МК2	
5	5	5	6	6	6	6	8	6	7	15	25	100

Студенти мають можливість отримати додаткові бали (бонуси) за участь у конкурсах студентських наукових робіт, наукових конференціях, студентських олімпіадах, а також за інші види науково-дослідної роботи – 5 балів.

Усі модульні контролю проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle.

Перший модульний контроль містить 20 запитань різного рівня складності: перший рівень – 14 запитань по 0,5 бала, другий рівень – 5 запитань по 1 балу, третій рівень – 1 запитання на 3 бали. Усього – 15 балів.

Другий модульний контроль містить 33 запитання різного рівня складності: перший рівень – 22 запитань по 0,5 бала, другий рівень – 10 запитань по 1 балу, третій рівень – 1 запитання на 4 балів. Усього – 25 балів.

Для забезпечення права на об'єктивне оцінювання студентам надається право подавати в письмовій формі апеляційну скаргу про незгоду з отриманими балами.

Проведення поточних і семестрових контролів відбувається відповідно до порядку наведеного у Положенні про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти - <http://surl.li/iujwl>

Поєднання навчання та досліджень

Здобувач освіти, за бажанням, може поєднати навчання і виконання науково-прикладних досліджень з навчальної дисципліни або професійним спрямуванням випускової кафедри.

Результати досліджень оприлюднюються на конференціях, круглих столах, конкурсах наукових робіт, як правило, у вигляді публікацій, наприклад у «Студентському віснику НУВГП».

Передбачено додаткові бали за виконання завдань і участь у наукових заходах.

Інформаційні ресурси

Основна література

1. Самолюк Н.М. Фізіологія і психологія праці : навч. посібник. Рівне : НУВГП, 2013. 330 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/2806/>
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. 400 с.
3. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: підручник. К. : КНЕУ, 2003. 367 с.
4. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці : навч.- методичний посібник для самот. вивчення дисципліни. К. : КНЕУ, 2002. 182 с.

Додаткова література

5. Керб Л.П. Основи охорони праці : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2003. 215 с.
6. Корольчук М.С, Психофізіологія діяльності : підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. 400 с.
7. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с.
8. Абракітов В.Е. Конспект лекцій з дисципліни «Ергономіка робочих місць». ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 78 с.
9. Голінько В.І. Моніторинг умов праці : підручник. НГУ, 2014. 230 с.
10. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності : підручник для студентів ВНЗ. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. 400 с.

Дедлайни та перескладання

Завдання навчальної дисципліни повинні бути виконані впродовж навчального семестру у якому викладається дисципліна, до початку сесії.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <https://ep3.nuwm.edu.ua/25072/> Згідно цього документу також реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі

Інформація щодо перездачі модулів розміщена в розділі Оголошення на навчальній платформі НУВГП - <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання (перезарахування) результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті відповідно до Положення про неформальній та інформальну освіту в НУВГП - <http://surl.li/jznmq>

Організація неформальної освіти в НУВГП покладено на Центр неформальної освіти - <https://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdiili/centr-neformalnoji-osviti>

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно опановувати (поглиблювати) знання в розрізі навчальної дисципліни (окремих її тем) і наступним їх зарахуванням, використовуючи загальнонавчальні освітні платформи (наприклад Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn).

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

Спеціалісти консалтингових центрів та HR-служб (ТОВ «ІМПЕРІЯ-КОНСАЛТИНГ», ТОВ «Вік-Експо» та ін), НУВГП.

Правила академічної доброчесності

Пропагування принципів академічної доброчесності в НУВГП передбачається відповідними документами, зокрема Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату в НУВГП - <https://ep3.nuwm.edu.ua/10325/> та Кодексом честі студентів - <https://ep3.nuwm.edu.ua/4917/>

Студенти повинні дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності, сумлінно та самостійно (крім випадків, що санкціоновано передбачають групову роботу) виконувати навчальні та дослідницькі завдання, посилаючись на джерела, з яких береться інформація.

Якщо у виконаному практичному завданні виявлено запозичення з інших джерел без належного посилання, оцінювання такого завдання знижується у відповідності до виявлених порушень.

У випадку виявлення списування під час проведення поточного та підсумкового контролю, результати оцінювання такого студента скасовуються.

Неприйнятним є порушення норм моралі, зокрема негідне поведіння у громадських місцях, на території університету, вживання ненормативної лексики; завдання шкоди матеріально-технічній базі університету.

Вимоги до відвідування

Відвідування практичних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковими. У разі відсутності на занятті через хворобу або мобільність студент зобов'язаний самостійно виконати завдання відповідно до методичних вказівок, розміщених на навчальній платформі Moodle.

Допускається у порядку, встановленому НУВГП, вільне відвідування студентами навчальних занять відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання - <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Консультації з навчальної дисципліни відбуваються згідно графіку консультацій як в класичній формі, так і в онлайн форматі (наприклад через GoogleMeet).

Весь матеріал навчальної дисципліни (презентації, відео, методичні вказівки, конспект лекцій та ін.) розміщено на сторінці курсу для їх ознайомлення і доступні у будь-який час.

Мобільні телефони та ноутбуки можуть вільно використовуватись студентами на заняттях для виконання практичних та ситуаційних завдань, роботи із статистичними даними

Оновлення

Зміни до силабусу навчальної дисципліни можуть вноситись за ініціативою викладача та за результатами зворотного зв'язку у порядку, визначеному нормативними документами НУВГП.

Здобувачі вищої освіти можуть долучатися до оновлення силабусу шляхом надання пропозицій гаранту ОП (або викладачу навчальної дисципліни) в бажанні оволодіти конкретними практиками, або надавати негативний відзив через опитування

Порядок опитування: зміст анкет та результати анкетування здобувачів минулих років та семестрів завантажені на сторінці «ЯКІСТЬ ОСВІТИ»:

<https://nuwm.edu.ua/sp/dokumenti#226-vakist-osvity-normativni-dokumenty>

<https://nuwm.edu.ua/sp/dokumenti#229-rezultaty-opytuvannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity>

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Передбачено визнання (зарахування) результатів навчальної дисципліни або окремих її тем, набутих здобувачами вищої освіти в інших ЗВО (вітчизняних та іноземних) згідно з:

- Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу НУВГП. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядком перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в НУВГП. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08. 2015 р. №579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- електронні бібліотеки: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronbiblioteki>*
- База періодичних видань: <https://www.scimagoir.com/>*
- Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>*

Лектор   Самолюк Н.М., кандидат економічних наук, доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Автор
Доцент

Наталія САМОЛЮК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №686 від [sDateTime_SignWriteAgree_Last]
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП): [oSignECP.sSigner_Sert]
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00